

Aan de Minister-President
Minister van Algemene Zaken
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Betreft
Uw referentie 3746496
Kenmerk
2020.11.H140.S141.01

Amsterdam, 10 november 2020

Geachte heer Rutte,

Graag voldoet het Nationaal Comité 4 en 5 mei aan uw verzoek om de Tweede Kamer inzicht te geven in de besluitvorming rond de opzet van de Nationale Herdenking op 4 mei 2020 op de Dam in Amsterdam.

Deze Dodenherdenking vond plaats op het hoogtepunt van de eerste golf van de coronacrisis tijdens de strengste fase van de lockdown. Voor het NC was duidelijk dat de coronacrisis precies 75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog de behoefte in de samenleving aan de Dodenherdenking als collectieve uiting van rouw juist versterkte. Het niet laten doorgaan van de Dodenherdenking was voor ons niet voorstelbaar. Toen duidelijk werd dat door het coronavirus en de daarmee samenhangende richtlijnen van de Rijksoverheid een 'reguliere' Nationale Herdenking in de Nieuwe Kerk en op de Dam niet meer mogelijk waren, is er door de voorzitter en de directeur van het Nationaal Comité 4 en 5 mei (NC) intensief overleg geweest met de organisaties waarmee altijd wordt afgestemd: het ministerie van algemene zaken, het ministerie van vws, leden van de hofhouding en op diverse niveaus met de gemeente Amsterdam en de politie.

In de loop van maart hebben we scenario's ontwikkeld die recht deden aan het feit dat de Dodenherdenking op de Dam voortgekomen is uit een burgerinitiatief én dat de huidige vorm is ontstaan uit een samenvoeging in 1988 van de Amsterdamse en de Nationale Herdenking. Er werd rekening mee gehouden dat het feit dat het Staatshoofd voor het eerst 75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog de toespraak op de Dam zou houden, zou leiden tot een grote toestroom van mensen en dat dat extra maatregelen vereiste. In overleg met de burgemeester is direct gekozen voor de oproep aan het publiek thuis te blijven en de herdenking op de tv te volgen. Verder zou de politie de omgeving van de Dam zo afsluiten dat de herdenking op de Dam niet zichtbaar was voor het publiek.

De eerste voorkeur van het comité had het scenario dat uitsluitend de personen met een functionele taak op de Dam zouden zijn. Dat kwam neer op de gebruikelijke ceremonie maar zonder genodigden en zonder de mogelijkheid voor mensen om eigener beweging de herdenking bij te wonen. Dat leidde tot rond 40 personen. Daar kwamen nog bij de ceremoniemeester, de jonge dichter, de trompettist en de kleinste mogelijke bezetting van de Militaire Kapel, de Chef Militaire Huis en de voorzitter van het NC. Met uitzondering van de krans van Z.M. de Koning en H.M. de Koningin zouden alle kransen worden gelegd door twee scouts, broer en zus. Dit eerste scenario voldeed niet aan de richtlijnen van de Rijksoverheid. Het aantal aanwezigen was nog te groot. Bovendien was er begrijpelijk grote zorg voor het verkeerde voorbeeld dat gegeven zou kunnen worden.

In ons tweede scenario werd daarom het aantal personen verder beperkt: de eerste krans zou zoals altijd worden gelegd door Z.M. de Koning en H.M. de Koningin, de vier kransen voor de verschillende groepen omgekomen burgers en de vijfde krans voor militairen en het koopvaardijpersoneel zouden worden gelegd door per krans één vertegenwoordiger namens de nabestaanden. Daarna zouden de kransleggingen door voorzitters van Eerste en Tweede Kamer, de minister-president namens de Raad van ministers van het Koninkrijk, de Commandant der Strijdkrachten en de burgemeester van Amsterdam volgen. In totaal elf personen. Ook dit voorstel leidde tot een te groot aantal mensen volgens de strenge richtlijnen.

Zo bleef alleen het derde scenario over: De Koning en Koningin begeleid door de minister-president, de burgemeester, de Chef Militaire Huis en de voorzitter van het NC. De Koning en Koningin hebben als enigen zelf een krans gelegd. Alle andere kransen zijn gelegd door twee scouts met toelichtende tekst door de ceremoniemeester namens wie en voor wie elke krans werd gelegd. De minister-president, de burgemeester van Amsterdam en de adjudant-generaal maken altijd deel uit van het cortège van Zijne Majesteit. Het NC had de stille hoop dat de persconferentie van 21 april mogelijk zou maken dat alsnog de vertegenwoordigers van de oorlogsgetroffenen en de autoriteiten zoals de beide Kamervoorzitters en de Commandant der Strijdkrachten aanwezig konden zijn. Helaas werden de richtlijnen pas na 5 mei enigszins verruimd.

Het Comité heeft vastgesteld dat de Dodenherdenking op 4 mei 2020 met de toespraak van de Koning zeer goed is ontvangen in de samenleving. In alle persuitingen voorafgaand en na 4 mei is aangegeven dat de afwezigheid van de Kamervoorzitters als representanten van onze volksvertegenwoordiging door het NC zeer werd betreurd. Het NC heeft zich gegeven de grote ernst van de coronacrisis en wetend dat in ons land zeer wordt gehecht aan een betekenisvolle en waardige Dodenherdenking neergelegd bij de beperkingen van de corona-richtlijnen en zich ingespannen om de herdenkingsceremonie zelf zoveel mogelijk onaangetast te laten. Wij respecteren en delen volledig de opvatting van de Tweede Kamer dat de voorzitters van Eerste en Tweede Kamer op de Dam horen te zijn bij de Nationale Herdenking. Wij betreuren dat zij in 2020 niet aanwezig zijn geweest.

Met gevoelens van hoge achting,

Gerdi A. Verbeet

Voorzitter Nationaal Comité 4 en 5 mei